

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Danielis Huetii Demonstratio Evangelica

Huet, Pierre Daniel

Parisiis, 1679

I. Disputatur de Auctore Prophetiae, quae Isaiae nomen praefixum gerit.
Isaiae ipsi adscribitur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-16260

DE PROPHETIA ISAIÆ.

I. Disputatur de Auctore Prophetia, qua Isaiæ nomen præfixum gerit. Isaiæ ipsi adscribitur. II. Probaturn ejus γνησιότης & antiquitas. III. Refelluntur argumenta Adversariorum. Primum argumentum. IV. Secundum argumentum. V. Tertium argumentum.

I. **P**ROPHETIÆ, quæ Isaiæ sibi nomen præscribit, auctorem esse Isaiam *Disputatur* ipsum prima fronte Liber indicat: *Viso Isaiæ, filii Amos, quam vidit super de Auctore* *Iudam & Ierusalem, in diebus Ozia, Ioathan, Achaz, & Ezechia, regum Iuda. Vero, in-* *Prophetie,* *que Isaiæ no-* *men præ-* *fixum gerit.* *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

quies, Prophetiam ipsam edidit Isaias, at descripsit alter & Librum lucubravit. Fru- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

itra, se enim Libri scriptorem indicat aliis testimoniis compluribus, in quibus cum *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

suum, Patrisque sui apposuisset nomen, multa de se narravit, partim ex tertia per- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

sona, partim ex prima: præcipue vero isto, quo vaticinii hujus scriptorem se liqui- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

do profitetur: *Nunc ergo ingressus scribe ei super buxum, & in libro diligenter exara illud,* *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

& erit in die novissimo in testimonium usque in æternum. Amosi se filium esse declarat, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

non ejus qui inter duodecim Prophetas censetur, & **יְשַׁעְיָהוּ** nomen habet, sed alte- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

rius, qui **אֲמוֹס** appellatus est. Id agnovit Hieronymus in primum caput Isaiæ, & in *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

Procimio Commentariorum in Amos; agnovit & Augustinus libro decimo octavo *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

De civitate Dei: *Isaias filius Amos, sive Propheta, sive quod magis perhibetur, alterius* *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

qui non Propheta eodem nomine vocabatur; agnovit & Cyrillus: *Ἰσαῖος ἦν ἀμώς ὁ παῖς τοῦ* *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

πατρός. Alter erat Amos Isaiæ pater, nempe à Propheta; agnovit & Procopius: *λέγουσι* *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

ὅτι μὴ τὸν ἕνα τῶν δώδεκα τῶν πατέρων τῶν προφητῶν, οὐκ ἔστιν ἀμώς, ἀλλὰ λέγεται, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

καὶ ἐρμηνεύεται, λόγος σαλῆτος: ὁ ἦ τῶν πατέρων, διακρίνεται, καὶ σημαίνει πάλαιον, καὶ διδάμων, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

καὶ ἰσχυρό. Aitunt Isaiæ patrem non esse unum e Duodecim. Is enim Amos tenuiter pronuntiatur, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

& exponitur, Sermo durus. At pater Isaiæ aspiratur, & significat perfectionem, & potentiam, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

& robur. In quo falsa ratione quod verum erat probare conatus est Procopius. Nam y, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

nomini Amosi unius e Duodecim præfixa, validissima est Ebraicarum omnium aspi- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

rationum; tenuissima vero est **א**, quæ præfixa est nomini patris Isaiæ. Cæterum hæc *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

eo notantur à me, ut appareat Clementis Alexandrini error, qui hæc scripsit: *Ἐσφρη-* *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

σάουσι ἢ ἐπὶ ὄζειν, ἀμώς, καὶ Ἰσαίας ὁ υἱὸς αὐτοῦ. Sub Ozia autem vaticinantur Amos, & fi- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

lius ejus Isaias; & Pseudo-Epiphani, qui in libro De vitis Prophetarum eandem sen- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

tentiam prodidit. Unde natam opinor Rabbinorum quorundam opinionem, quos *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

existimasse ait R. David Ganz, Amosum Isaiæ patrem Prophetam fuisse. Idem in- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

cauto homini persuadere ista possent, quæ habentur apud Isaiam Hieronymianæ edi- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

tionis: Ezechias misit Eliacin ad Isaiam, filium Amos Propheta. Item: Intravit ad eum *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

Isaias, filius Amos Propheta. Ubi Hieronymus: Hic quia ipse de se Esaias scribebat histo- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

riam, non se appellavit Prophetam, sed filium Propheta. Quod miror excidisse viro vetu- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

stas interpretationes explorare solito: nam utrobique Ebraica habent: יְשַׁעְיָהוּ בֶן *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

הַנְּבִיאַת אֲמוֹס, Septuaginta: ἠσῆς Ἰσαΐαν υἱὸν ἀμώς τὸν ἠσφρησάου, & capite sequenti: *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

Ἰσαΐας υἱὸς ἀμώς ὁ ἠσφρησάου; Vulgata: Ad Isaiam, filium Amos, Prophetam. Item: Isaias, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

filius Amos, Propheta. Similiter Cyrillus & Procopius, Isaiæ interpretes. Fuit Isaias de *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

tribu Juda, vir apprimè nobilis, & si R. Isaaco Abrahami fides est, regia stirpe or- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

tus; ut pote Amos, Azariæ regis fratre natus. Diferens & elegans, quod ipsius Li- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

ber indicat. Sub regibus Juda quatuor, Ozia, Joathane, Achazo, & Ezechia vatici- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

natum se declarat: & quid sub unoquoque seorsum sit vaticinatus, adnotat suis lo- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

cis. Floruit Hierosolymis & in Judæa, ubi & uxorem duxit, vatem & ipsam. Duos *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

suscipisse filios Iasub & Emmanuelem ex perversa septimi capitis interpretatione pri- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

sci-Judæi tradiderunt: sed & filiam quoque, ut quem focerum fuisse dicant Manassis *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

Judæorum Regis, à quo demum per summam crudelitatem ferra lignea dissectum *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

eum ferunt, quod ipsius impietatem, optimatumque corruptos mores libero ore car- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

peret. Quam majorum suorum sævitiam excusare conantes Judæi, hanc ipsi inflictam *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

pœnam commenti sunt, quod Dominum Sabaoth oculis suis vidisse se prædicasset, *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

cum Dei terga tantum Moses vidisset. Ad Isaiæ supplicium refertur istud ex Epistola *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

ad Ebræos: ἠσφρησάου: Serra scæti sunt. Sepultus demum est sub quercu Rogel, jux- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

ta Regum sepulcra. Præter hunc, quem habemus, vaticiniorum Librum, alia ab ipso *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

scripta esse constat ex Paralipomenis, ubi res gestas Ozia regis literis prodidisse nar- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

tatur, neque in eo qui extat Libro uspiam comparent. Opera vero Isaiæ nomine fal- *Isaiæ ipsi ad-* *scribitur.* *Isa. 30. 8.*

Origen. in
Math. 23. &
Epist. ad Afric.
Epiph. Hæc.
Archeontic. cap.
2. & Hæc. Hier.
ratic. cap. 5.
Hier. in ll. 64.

Probat
ejus *γρονόμω*
& antiqui-
tas.
Ila. 2. 2. & seq.
Mich. 4. 1. &
seq.

Nah. 1. 4.
Ila. 33. 9.

Jerem. 48. 37.
38.

Ila. 15. 2.

Jer. 48. 44.
Ila. 24. 18.

Jer. 50. 2.

Ila. 46. 1.

2. Par. 32. 31.

Joseph. Antiq.
Jude. 11. cap. 1.

Reselluntur
argumenta
Adversario-
rum.
Primum ar-
gumentum.
Ila. 6. 8.

Ezech. 33. 25.
22.

fo inscripta, quale fuit illud Isaïæ Apocryphum, Origeni sæpe commemoratum; & Anabaticus Isaïæ, cujus meminerunt Epiphanius, & Hieronymus, five duo hæc idem fuerunt opus, five duplex; & libellum quemdam supposititium, sub Visionis Isaïæ titulo typis editum, ab hac dissertatione removemus. Eam vero R. Mosis Kimchi sententiam, quæ Judæis quibusdam præcuntibus librum Proverbiorum, Ecclesiasten, & Canticum Canticorum Isaïæ tribuit, satis supra discussimus.

II. Jam vero Libri hujus *γρονόμω* & antiquitatem per consequentium ætatum testimonium more nostro adstruere perfacile est. Nam primum Michæas, qui Isaïæ fere æqualis fuit, ex ipsius Prophetia clausulam hanc integram, nec interpolatam ad se transtulit: *Et erit in novissimis diebus preparatus mons domini in vertice montium, & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes: & ibunt populi multi, & dicent, Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob; & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus, quia de Sion exibit Lex, & verbum Domini de Jerusalem. Et judicabit gentes, & arguet populos multos, & conlabunt gladios suos in vomeres, & lanceas suas in falces: non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad prælium.* Id observatum est Origeni in Epistola ad Africanum, falso censentem nullum et Prophetis veteriorum Prophetarum sententias usurpasse, quasi indignum hoc esse veritatis præconibus. Nahum quoque adversus Sennacheribum vaticinans cum dixit: *Infirmatus est Basan, & Carmelus, & flos Libani elanguit:* ad ista Isaïæ videtur attendisse, quæ de Sennacheribi itidem & Assyriorum expeditione protulit: *Luxit & elanguit terra, confusus est Libanus, & obsorduit, & factus est Saron sicut desertum, & concussa est Basan, & Carmelus.* Hoc autem vaticinium edidit Isaïas sub Achazo, suum Nahum sub Ezechia, ut suo loco probabimus. Jeremias quoque, centum circiter & quinquaginta annis Isaïa recentior, multa ex eo in suum vaticinium depromsit: cujusmodi illud est: *Omne enim caput calvitium, & omnis barba rasa erit: in cunctis manibus colligatio, & super omne dorsum cilicium. Super omnia tecla Moab, & in plateis ejus omnis plantus: quoniam contrivi Moab, sicut vas inutile, ait Dominus: quibus manifesto exprimitur illud Isaïæ: Moab ululavit: in cunctis capitibus ejus calvitium, & omnis barba radetur. In trivis ejus acinetti sunt sacco: super tecla ejus, & in plateis ejus omnis ululatus descendit in fletum.* Ait Jeremias: *Qui fugerit à facie pavoris, cadet in foveam; & qui conscenderit de fovea, capietur laqueo: scripserat ante Isaïas: Qui fugerit à voce formidinis, cadet in foveam; & qui se explicaverit de fovea, tenebitur laqueo.* Est apud Jeremiam: *Confusus est Bel, victus est Merodach, confusa sunt sculptilia ejus, superata sunt idola eorum: est apud Isaïam: Confractus est Bel, contritus est Nabo; facta sunt simulacra eorum bestis & jumentis, onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem.* Isaïæ præterea tricesimum septimum caput, cum sequentis initio, totum item tricesimum nonum, in quarti Regum libro decimo nono ac vicesimo capite descripta sunt, idque *ἁπολιεῖς*, ut non sententias modo, sed verba etiam illinc istuc transisse liquidum sit. Apertissime vero Paralipomenon Auctor: *Reliqua autem sermonum Ezechie, & misericordiarum ejus, scripta sunt in Visione Isaïæ, filii Amos, Propheta.* Vere: nam gestis Ezechie narrandis tricesimum sextum Isaïæ caput, cum sequentibus tribus consecratur. Narrat Josephus Cyrum Perfarum Regem pellectis iis quæ de se Isaïas ducentis circiter ante annis prædixerat, cum se certo Dei Israëlitarum consilio, restituendis in integrum Ebrais, reparandæque Hierosolymæ, & Templo reficiendo destinatum intellexisset, ad id opere præstandum adjecisse animum, & re ipsa complevisse.

III. At quædam dissolvenda veniunt argumenta, quibus oppugnatur iste Liber. Primum à sexti capitis initio exorsum esse Prophetam vaticinium suum quidam volunt, idcirco quod propter oris sui impuritatem ad id tempus tacuisse se ait: tum subjicit: *Et audivi vocem Domini dicentis: Quem mittam, & quis ibit nobis? Et dixi, Ecce ego, mitte me. Et dixit, Vade.* Quæ si recte colliguntur, sequitur vel perversum esse Libri hujus ordinem, & priora quinque capita loco suo fuisse mota, vel adventitia esse & supposita. Quæ tamen non ita sunt: nec enim id sibi vult Propheta, se ad hanc diem penitus obmutuisse, & sibi tum primum vaticinandi munus à Deo fuisse impositum; sed de hoc tantum viso se diutius quam deceret tacuisse, ejusque vulgandi mandatum à Deo accepisse. Multis enim vaticiniis Prophetarum libri constant, multis visis à se ita disjunctis & secretis, ut nequaquam temere permiscenda sint, & quæ unus sunt, ad aliud minime sint flecenda. Rem confirmabimus exemplo. Leguntur ista tricesimo tertio capite Ezechielis: *Et factum est in duodecimo anno, in decimo mense, in quinta mensis transmigrationis nostræ, venit ad me qui fugerat de Jerusalem, dicens, Vastata est civitas. Manus autem Domini facta fuerat ad me respere, antequam veniret qui fugerat, aperuitque os meum, donec veniret ad me mane, & aperto ore meo non silui amplius.* Quis hinc colliget vaticiniorum Ezechielis hoc esse initium, nec ipsam